

Oponentský posudek diplomové práce Bc. Veroniky Vrbenské *České školy bez hranic. Vícečetná případová studie*

Předložená diplomová práce si klade za cíl popsat vývoj Českých škol bez hranic (ČŠBH) a přiblížit jejich současné fungování v oblasti jazykového vzdělávání v češtině z hlediska studijních výsledků a hodnocení pedagogů, žáků a jejich rodičů. Jako případová studie se zaměřuje na ČŠBH v Bruselu a Ženevě, metodologicky vychází z etnografických postupů sběru dat a práce s nimi.

Diplomová práce obsahuje úvod, pět hlavních kapitol, závěr, seznam literatury a přílohy. Téma je zpracováno stručně: rozsah celé práce je pouhých 83 normostran, z nichž vlastní text je na 66 stranách (zahrnujících cca 5 stran ukázek výukových materiálů). První výkladová kapitola zcela přehledově uvádí čtyři definice bilingvismu a dvě pojetí bilingvní výchovy. Je to tematika pro ČŠBH zásadní, podle mého názoru by si zaslouhovala vedle tohoto úvodního představení (snad i v širším záběru) následné propojení s poznatky a zkušenostmi z praxe dvou vybraných škol. Obdobně (3.) kapitola o vývoji jazyka pouze předkládá stadia vývoje jazyka u monolingvních a bilingvních dětí (podle několika vybraných autorů) – což je jistě zajímavé, ale více se s tím ve vztahu ke konkrétní situaci v ČŠBH nepracuje. Kapitulu *Výuka češtiny v zahraničí* lze chápat jako informační zdroj o formách, jimiž se v zahraničí vyučuje čeština, České školy bez hranic jsou vyčleněny do samostatné (5.) kapitoly; poněkud nepřesvědčivá je však pro mě charakteristika této kapitoly jako případové studie (tou je ve skutečnosti 6. kapitola); v 5. kapitole totiž zcela převažují fakta, informace o ČŠBH, zejména v podkapitolách o jejich historii a vzniku spolku. Za důležité a dostatečně zevrubně popsané považuji: vzdělávací program, výuku a výukové materiály v ČŠBH (podkapitoly 5.3, 5.4 a 5.7.3). Ač pro fungování ČŠBH mají nepochybně význam mezinárodní konference a další setkání pod záštitou ČŠBH a ač tyto informace dokreslují kontext škol, („telegrafický“) výčet dat a míst konání by bylo možné poskytnout odkazem na příslušné dokumenty a webovou stránku ČŠBH a ne prezentovat je jako dvě podkapitoly diplomové práce.

Dobře koncipovaná je již zmíněná 6. kapitola, kterou považuji za hlavní přínos diplomové práce; přibližuje a analyzuje konkrétní situaci ČŠBH v Bruselu a Ženevě a využívá data, která diplomantka získala nejen z dokumentů (jako v 5. kapitole), ale i z polostrukturovaných rozhovorů a dotazníkovým šetřením. Případová studie se zaměřuje na působení a směřování těchto dvou škol, na jejich vzdělávací plány, výukové materiály a žáky a využívá odpovědi učitelů a rodičů (viz dotazníky v přílohách). Získaná data jsou klasifikována především kvantitativně (statisticky) a vzhledem k velmi nízkému počtu respondentů mají především ilustrační hodnotu. Je škoda, že mnohé údaje zůstaly jen prezentovány bez promyšlení dalších souvislostí s celým vyučovacím procesem (např. zjištěný počet let působení jednotlivých vyučujících v ČŠBH). I přes malý záběr případové studie lze za důležité považovat potvrzení nutnosti vytvořit jednotnou koncepci výuky a adekvátní výukové materiály pro podmínky ČŠBH. To je jistě skutečnost zobecnitelná a v praxi aplikovatelná v celé síti těchto škol.

K diplomové práci mám některé dílčí připomínky, uvádím je tematicky a v přehledu:

1. Pojetí práce

Pro případovou studii se obecně doporučují spíše metody kvalifikační než statistické; i když jsou uvedena fakta důležitá a zajímavá, očekávala bych vedle prezentace fakt také analýzy, příp. pokus o zobecnění či doporučení.

2. Odborná literatura, odkazy a citování

Diplomová práce uvádí velké množství přejatých informací (což odpovídá zadání vycházet z dokumentace), avšak ne vždy je zřetelně odlišeno, co je z těchto dokumentů přejato a co je výsledkem diplomantčiny vlastní zkušenosti z ČŠBH; k tomu by mnohde stačilo vyjádřit vlastní názor či hodnocení. Opakovaně chybí odkazy na stránky citací z odborné literatury (viz např. s. 10 aj.).

Seznam odborné literatury je poměrně malý, k dané problematice jistě existují rozsáhlejší zdroje. Navíc v seznamu nejsou uvedeny bibliografické údaje některých výukových materiálů (učebnic), o nichž se v textu pojednává (uvádějí se pouze nakladatelem, viz s. 54 aj.).

3. Obsahové a formulační nepřesnosti, nejasnosti či neobratnosti

Práce je psána srozumitelně, formulována vesměs jednoznačně. Občas se však vykytují i formulace pro odborný styl neadekvátní, viz např.

s. 9: ... *autorka vymezuje základní informace o ...*: – Informace se nevymezují, ale uvádějí, předkládají apod.

s. 9: ... *shrnuje filozofii spolku* – Co je tím míněno? Nebo je to klišé?

s. 21: *Každý lektorát každoročně vydává zprávu o činnosti...* – Přesněji lektor – ten ji píše.

s. 22: *České krajské spolky ... Česká republiky k nim, stejně jako na lektoráty, vysílá lektory.* – Do krajských spolků se vysílají učitelé, ne lektoři (mají jiný status).

s. 23: *O 4 roky později než Paříž vznikla Česká škola bez hranic v Londýně ...*

s. 23: *Tyto školy ... míří stejným směrem ...*

s. 32: *co se týče obecných komunikačních kompetencí* – Spíše: komunikačních kompetencí

s. 39: *děti ... pilují svou češtinu*

s. 48: *Z dotazníků pro rodiče je cílem zjistit...* – Pozor na konstrukci výpovědi.

s. 49: *Tyto třídičky jsou otevřeny pro děti od 18 měsíců zhruba do 3 let.*

s. 49: *Pro starší děti je otevřena třída, kam už dochází bez doprovodu rodičů, avšak tematicky jde opět zejména o zpěv...* – Proč adverze: avšak?

s. 74: *Rozpačité atmosféře, která z některých dotazníků vyplývala, by pomohla ucelenější koncepcí.* – Snad přesněji?

4. Formální stránka práce (pravopis)

V práci se bohužel vyskytuje poměrně velké množství překlepů a pravopisných nedostatků, zejména v interpunkci (oddělování vložených vedlejších vět, přístavků apod.), příp. i v psaní velkých písmen (nejednotnost v rámci textu). Některé případy jsem vyznačila v rukopisu práce, viz např. s. 18, 21, 23, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 39, 40, 45, 48, 49, 51, 55, 58, 59, 60, 61, 71, 72.

Závěr: Předložená práce Bc. Veroniky Vrbenské splňuje požadavky kladené na diplomové práce, doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji stupněm **velmi dobře**.

Praha 9. 1. 2018

doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.